

Sem DOPLŇNTE laskavě vaše PŘÍJMENÍ a JMÉNO: Kašpar Martin
Před písmeno označující správnou odpověď udělejte HVĚZDIČKU
Na otevřené otázky odpovídejte, prosím, stručně
Řešení úkolu zašlete do ODEVZDÁVÁRNY v ISu

--

(1) **Užijeme-li optiku švédského demografa Sundbärga, jakému typu odpovídá naše populace?**

- A) standardnímu
- B) stacionárnímu
- C) progresivnímu
- D) temporálnímu
- *E) **regresivnímu**

(2) **Odkdy jsou v českých zemích k dispozici data o pohybu obyvatelstva?**

Zhruba od:

- A) počátku 16. století
- B) druhé poloviny 17. století
- *C) **konce 18. století - 1785**
- D) počátku 20. století

(3) **Termín přirozená měna vyjadřuje:**

- A) migrací populací
- *B) **(zejména) rození a vymírání lidských populací**
- C) vymírání populací
- D) mechanický pohyb populace
- E) změny trvalého bydliště (uvnitř státních hranic)

(4) **Které demografické události sleduje matrika?**

Eviduje zejména **přirozenou měnu** (narození, úmrtí, sňatek, rozvod), eviduje hlášení stavu trvalého pobytu

(5) **Z pohledu na věkovou pyramidu ČR stanovte, kdy vrcholila poslední populační vlna (výrazné zvýšení počtu narozených dětí) a kolik se v onen rok přibližně narodilo dětí.**

1973 (-74), plodnost cca 2,4-2,5 dítěte na matku, narodilo se cca 187 000 dětí

(6) **Narodí-li se 100 dětí, jaký podíl budou tvořit děvčátka?**

48,5 (%) ze 100 jsou holky

(7) **Co se v demografii myslí termínem „věk pohlavní rovnováhy“ a k jakému konkrétnímu věku se u nás váže?**

Je to **věk kolem 48 let**, kdy se **vyrovnává počet mužů a žen v populaci** (index maskulinity a feminity je roven 1)

(8) **Co by se (hypoteticky) muselo stát, aby česká populace, namísto demografického stárnutí prodělávala proces demografického mládnutí?**

Počet nově narozených by musel přibývat rychleji, než počet zemřelých

(9) Z jakého důvodu (zejména) pozorujeme mezi sčítáním lidu 1991 a 2001 nárůst osob hlásících se k české národnosti?

Protože v r. 1991 dalo mnoho lidí najevo svůj nesouhlas s tehdejšími problémy v česko-slovenských vztazích svým přihlášením se k československé národnosti; v r. 2001 je samozřejmě situace zcela jiná, tento druh problému vymizel a lidé se tedy hlásí ke své původní české národnosti.

(10) Podíváme-li se na tabulku se sociálním složením ekonomicky aktivních (klasifikace EGP za léta 1983-1997) - vzadu v přílohách čítanky - jaké dvě hlavní tendence zhruba plynou z měnicích se proporcí ekonomicky aktivních?

1. významný nárůst „Vyšších“ a „Nižších odborníků“, zřejmě vlivem zahr. investic v průmyslu a začleněním do evropských struktur (státní úředníci) a po r. 1989 také očekávaný nástup „Samostatných se zaměstnanci“
2. výrazný pokles procenta „Zemědělských dělníků“, zřejmě vlivem globalizace

(11) Jakému typu (podle již zmíněného A. Sundbärga) odpovídá populace Romů žijící v ČR?

Progresivnímu typu

(12) Jaký počet Romů byl v ČR zjištěn při jejich soupisu v roce 1989?

V r. 1989 nebyl dle Kalibové soupis Romů, ale daný počet vycházel ze zdroje v evidencích NV: 145 738

(13) Platí tvrzení, podle nějž se podíl osob, které se v ČR označují za věřící, v posledních 10 letech zvyšuje? Čím lze argumentovat?

Ne, podíl věřících osob se od r. 1991 do r. 2001 podle průzkumů snižuje. Zvyšuje se ale podíl věřících v ostatních (nedefinovaných) církvích na úkor tradičních (kat., evang, čs. hus. atd.) Podíl věřících v menších obcích je větší než ve větších městech, lze také usuzovat na pokles celkového podílu věřících migrací obyvatelstva z menších obcí do měst (nikoliv již v poslední době).

(14) Co znamená termín počet obyvatel středního stavu?

Je to průměrná velikost populace, která se většinou odhaduje (k 30.6. v roce).

(1) Který typ domácností v ČR je nejpočetnější?

- A) bytové domácnosti
- B) hospodařící domácnosti
- *C) cenzové domácnosti

(2) Platí tvrzení, podle nějž se podíl osob, které se v ČR označují za „věřící“, v posledních 15 letech zvyšuje? Čím lze argumentovat?

Ne, podíl věřících osob se od r. 1991 do r. 2001 podle průzkumů snižuje. Zvyšuje se ale podíl věřících v ostatních (nedefinovaných) církvích na úkor tradičních (kat., evang, čs. hus. atd.) Podíl věřících v menších obcích je větší než ve větších městech, lze také usuzovat na pokles celkového podílu věřících migrací obyvatelstva z menších obcí do měst (nikoliv již v poslední době).

(3) Co byste konstruktivně poradili Dr. Watsonovi, jehož úkolem je provést

srovnání úmrtnosti mezi dvaceti zeměmi a odhodlaně sahá po „mírách úmrtnosti podle věku“?

Efektivnější srovnání provede pomocí hrubých měr úmrtnosti, což také více odpovídající zadání. Data o počtech zemřelých a počtech obyvatel středního stavu budou pro 20 zemí spíše k dispozici, než počty zemřelých ve všech věkových skupinách spolu se středními stavy všech věkových skupin.

(4) Které dvě třídy příčin úmrtí jsou v ČR nejvýznamnější a jakých podílů dnes každá přibližně nabývá?

1. nemoci oběhové soustavy - cca 50% úmrtí (2007)
2. novotvary - cca 27% úmrtí (2007)

(5) Který parametr úmrtnostní tabulky je spojen s vyšším věkem - je to „střední délka života“ nebo „normální délka života“?

Normální délka života je spojena s vyšším věkem, protože odráží nejčastější věk úmrtí mimo věk 0, zatímco střední délka života odráží kromě průměrné hodnoty i léta zbývající do úmrtí, počítáno pro různá stáří.

(6) Který ukazatel plodnosti ukazuje stabilnější vývoj - „úhrnná plodnost“ nebo „konečná plodnost“? A jaké hodnoty dnes nabývá první z nich?

Konečná plodnost vykazuje logicky stabilnější vývoj, protože sleduje longitudinálně míru plodnosti u konkrétní skupiny žen (stejně narozených) za nějaké období, zatímco úhrnná plodnost (TFR) sleduje transverzálně míru plodnosti v různých obdobích (u různě narozených žen). Vloni byl TFR cca 1,5, tudíž pro dostatečnou obnovu populace nedostatečný (2,1 je nutné pro reprodukci spol.).

(7) Jaké hladiny by měla nabývat „úhrnná plodnost“, pokud by se měl udržovat přibližně stejný počet příslušníků populace?

2,0-2,09 je minimální TFR pro obnovu nebo udržení populace.

(8) Jak se - z hlediska přírůstků populace - od sebe liší první a druhá demografická tranzice?

První dem. tranzice probíhala od 18. století ve 3 fázích - 1.vysoká porodnost i úmrtnost, 2. zlepšení úmrtnostních poměrů a nárůst obyvatelstva, 3.

s přicházející modernitou koncem 18.st. pokles porodnosti,

Druhá dem. tranzice - v Evropě od 60.let 20.st. - zpočátku baby boom (po 1. i 2. sv. válce, pokračuje v 60.letech), emancipace žen, sexuální revoluce - postupně regulace a kontrola plodnosti, pokles počtu starších i mladších žen volících mateřství, nárůst nesezdaných soužití, plánování rodičovství, pokles plodnosti na hodnotu 2,1, přejímání western style ve východní Evropě, probíhá v někt. zemích neustále

(9) Spočítáme-li úhrnnou plodnost pouze pro narozená děvčátka, jakému jinému ukazateli reprodukce to odpovídá?

Hrubé míře reprodukce

(10) Chceme-li zjistit podíly osob, které ve věku do 50-ti let alespoň jednou vstoupily do manželství, poslouží nám k tomu:

- (A) křivka hrubé míry sňatečnosti
- (B) míry prvosňatečnosti podle věku
- (C) hodnoty úhrnné nebo konečné sňatečnosti
- * (D) hodnoty redukováných měr sňatečnosti

(11) Jaká je přibližná časová hranice, kdy již nehovoříme o potratu, ale o mrtvě narozeném dítěti?

Do 28. týdne hovoříme o potratu; mrtvě narozené dítě je plod, který neprojevuje ani jednu známku života a má porodní hmotnost 1000 gramů a vyšší.

(12) Jaký je dnes asi podíl interrupcí z celkové potratovosti?

Z celkového množství potratů v r. 2003, tedy 43 304 bylo 29 298 potratů indukovaných, neboli interrupcí.

(13) Jak je to dnes v ČR se samovolnými potraty - roste jejich podíl nebo klesá?

A jaké jsou důvody změn jejich podílu?

Od konce 80. let tento podíl poměrně rapidně klesal díky zlepšující se odborné péči, od začátku 90. let měl setrvalou tendenci a od roku 1996 opět mírně stoupá. Toto lze přičíst jednak biologické danosti u žen a jednak stoupajícímu průměrnému věku žen, kdy mají děti. Častěji bývá překračována „optimální“ hranice 20-30 let a s tím i stoupá riziko samovolného potratu.

Test měl 26 otázek, z toho

jen dvě byly otevřené a jeden graf. Ten graf byl ten "velbloud"

(indukovaná

potratovost), o kterém mluvil na přednášce, chtěl napsat co to je

a jaké tam

jsou významné zlomy. Ty otevřené otázky byly za více bodů a

týkaly se ukazatelů

- třeba napsat, který ukazatel úmrtnosti je nejpřesnější nebo tak nějak :)

Z uzavřených, co si pamatuju:

1. které jméno nepatří mezi ostatní (Boháč, Bláha, Pavlík, Roubíček)

2. ptal se na obě demografické tranzice

3. jak se mění od 2. sv. války naděje dožití

4. kolik % lidí v ČR má VŠ vzdělání (možnosti byly stylem: něco málo nad 5%,

něco málo nad 10%, něco málo nad 20%, nad 30% atd.)

5. kolik je podle SLDB 2001 % věřících

6. kolik je v současné době na naší planetě zhruba lidí a jakého maxima to může

dosáhnout

7. co znamená přirozená plodnost (nebo tak nějak)

8. jestli je rozdíl mezi konečnou a úhrnnou plodností

9. chceme-li zjistit podíly osob, které ve věku do 50-ti let alespoň jednou vstoupily do manželství, poslouží nám k tomu: (to bylo v DÚ)

10. perinatální úmrtnost

11. rozdíl mezi trans. a longitud. přístupem